टङ्क उप्रेतीको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन

त्रिभुवन विश्व विद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह (एम.ए.) नेपाली विषयको
दसौं पत्रको प्रयोजनका निम्ति
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधकता
सुमित्रा उप्रेती
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्व विद्यालय, कीर्तिपुर
काठमाडौं
२०७२/२०१६

शोधनिर्देशकको सिफारिस

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभाग, एम.ए. दोस्रो वर्षकी छात्रा **सुमित्रा उप्रेती**ले **टङ्क उप्रेतीको जीवनी व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन** शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । उहाँले निकै परिश्रमपूर्वक तयार पार्नुभएको यस शोधकार्यबाट म सन्तुष्ट छु र यसको समुचित मूल्याङ्कनका लागि विभागसमक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०७३/ /

....
प्रा.डा. जीवेन्द्रदेव गिरी
(शोधनिर्देशक)

त्रिभुवन विश्व विद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
नेपाली केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुर

स्वीकृत पत्र

त्रिभुवन विश्व विद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत विश्व विद्यालय क्याम्पसकी छात्रा सुश्री **सुमित्रा उप्रेती**ले त्रि.वि. स्नातकोत्तर तह (एम.ए.) मा नेपाली विषयको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि गर्नु भएको **टङ्क उप्रेतीको जीवनी व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन** नामक शोधपत्र स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

(१) ____________________
प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम
विभागीय प्रमुख

(२) ____________________
प्रा.डा. जीवेन्द्रदेव गिरी
शोध निर्देशक

(३) ____________________
प्रा. केशव सुवेदी
बाह्य परीक्षक

मिति : २०७३/   /

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्व विद्यालयअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह नेपाली विषयको दसौं पत्रको पाठ्यांश परिपूर्तिका निम्ति तयार गरिएको हो । यो शोधपत्र तयार पार्ने सिलसिलामा कार्यव्यस्तताका बिचमा पनि अमूल्य समय दिई स्नेहपूर्वक निर्देशन गर्नु हुने आदरणीय गुरु प्रा.डा. जीवेन्द्र देव गिरीज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यसैगरी शोध प्रस्ताव स्वीकृत गरी शोध कार्य लेखनको अवसर प्रदान गर्नु हुने नेपाली केन्द्रीय विभागका विभागीय प्रमुख प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतमज्यूप्रति कृतज्ञ छु र सिङ्गो नेपाली केन्द्रीय विभागप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । सामग्री सङ्कलनमा निरन्तर सहयोग प्रदान गर्ने त्रिभुवन विश्व विद्यालय केन्द्रीय पुस्तकालय र टङ्क प्रसाद उप्रेतीको योगदान पनि अविस्मरणीय छ ।

मेरो उच्च शिक्षा अध्ययनका क्रममा प्रेरणा र अवसर प्रदान गर्नु हुने आदरणीय बुबा गुणराज उप्रेती र आमा ज्ञानुमाया उप्रेतीप्रति आभारी छु । त्यसैगरी मेरो अध्ययनको प्रत्येक सफलतामा सहयोाग गर्नु हुने जीवनसाथी निरञ्जन मैनालीप्रति आभार प्रकट गर्दछु । यस शोध लेखनका क्रममा सहयोग गर्नु हुने सहपाठी विवस पौडेल र भाइ कविराज उप्रेतीलाई हृदयदेखि नै धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

प्रस्तुत शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

....

सुमित्रा उप्रेती

एम.ए. दोस्रो वर्ष

क्रमाङ्क : ७०

शैक्षिक सत्र ....

विषय सूची

पृष्ठ

पहिलो परिच्छेद
शोध परिचय

१.१	विषय परिचय	१
१.२	शोधकार्यको समस्या	१
१.३	शोधकार्यको उद्देश्य	२
१.४	शोधकार्यको औचित्य र उपयोगिता	२
१.५	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.६	शोध विधि	४
	१.६.१ सामग्री सङ्कलन विधि	४
	१.६.२ अध्ययन विधि	५
१.७	शोधकार्यको सीमाङ्कन	५
१.८	शोधपत्रको रूपरेखा	५

दोस्रो परिच्छेद
टङ्क उप्रेतीको जीवनी

२.१	जन्म र जन्मस्थान	६
२.२	परिवार	६
२.३	बाल्यकाल, चूडाकर्म र व्रतबन्ध	७
२.४	शिक्षादीक्षा	८
२.५	विवाह र सन्तान	८
२.६	पारिवारिक आर्थिक अवस्था	९
२.७	बसोवास र आजीविका	९
२.८	कार्यक्षेत्रमा प्रवेश	१०
२.९	शिक्षण पेसामा संग्लनता	१०
२.१०	संस्थागत संलग्नता	१०
२.११	अनुवाद	११
२.१२	सम्मान/पुरस्कार	११
२.१३	श्रव्य दृश्य काव्यका माध्यमबाट योगदान	१२
२.१४	व्यावसायिक योगदान र अनुभव	१३
२.१५	विशेष जिम्मेवारी	१३
२.१६	अनुसन्धान	१३
२.१७	सेमिनारपत्र प्रस्तुति	१४
२.१८	तालिम	१४
२.१९	भ्रमण	१५
२.२०	लेखन	१५
	२.२०.१ लेखनका लागि प्रेरणा र प्रभाव	१६
	२.२०.२ लेखनको प्रारम्भ र प्रकाशनको थालनी	१६
२.२१	रुचि तथा स्वभाव	१७
२.२२	जीवन दर्शन	१७

२.२३ निष्कर्ष १८

तेस्रो परिच्छेद

टङ्क उप्रेतीको व्यक्तित्व

३.१ बाह्य व्यक्तित्व १९
३.२ आन्तरिक व्यक्तित्व १९
३.३ निष्कर्ष २२

चौथो परिच्छेद

टङ्क उप्रेतीको साहित्य यात्रा र तिनका चरणगत प्रवृति

४.१ उप्रेतीको साहित्य यात्रा २३
४.२ उप्रेतीको साहित्य यात्राको चरण विभाजन २३
४.२.१ चरण विभाजनको औचित्य र आधार २३
४.२.२ चरण विभाजन २४

पाँचौं परिच्छेद

टङ्क उप्रेतीको कृतित्वको अध्ययन

५.१ पृष्ठभूमि २६
५.२ अनुभूतिका अक्षरहरू कविता सङ्ग्रहको विश्लेषण २६
५.२.१ विषय २६
५.२.२ भाव र विचार २७
५.२.३ भाषाशैली २७
५.२.४ लय २८
५.२.५ संरचना २८
५.२.६ काव्यात्मकता २८
५.२.७ शीर्षक २९
५.३ शब्दहरूको नेपथ्य संयुक्त कविताको अध्ययन २९
५.३.१ विषय २९
५.३.२ भाव/विचार ३१
५.३.३ भाषाशैली ३१
५.३.४ लय ३२
५.३.५ संरचना ३२
५.३.६ काव्यात्मकता ३२
५.३.७ शीर्षक ३३
५.४ गजुर पग्लिएर लामो कविता कृतिको अध्ययन ३३
५.४.१ विषय ३३
५.४.२ भाव विचार ३५
५.४.३ भाषाशैली ३५
५.४.४ लय ३६
५.४.५ संरचना ३६
५.४.६ काव्यात्मकता ३६
५.४.७ शीर्षक ३६
५.५ निगुरोको खरानी लामो कविता सङ्ग्रहको अध्ययन ३६
५.५.१ विषय ३७
५.५.२ भाव विचार ३८

५.५.३ भाषाशैली ३८
५.५.४ लय ३८
५.५.५ संरचना ३८
५.५.६ काव्यात्मकता ३९
५.५.७ शीर्षक ३९
५.६ बिरूपाक्ष कविताको अध्ययन ३९
५.६.१ विषय ३९
५.६.२ भाव विचार ४०
५.६.३ भाषाशैली ४०
५.६.४ लय ४१
५.६.५ संरचना ४१
५.६.६ काव्यात्मकता ४१
५.६.७ शीर्षक ४१
५.७ जलकुम्भीका दाँतहरू कविताको अध्ययन ४२
५.७.१ भाव विचार ४२
५.७.२ भाषाशैली ४२
५.७.३ लय ४२
५.७.४ संरचना ४२
५.७.५ काव्यात्मकता ४३
५.७.६ शीर्षक ४३
५.८ यलम्बरको सिकार कविताको विश्लेषण ४३
५.८.१ भाव विचार ४३
५.८.२ भाषाशैली ४४
५.८.३ लय ४४
५.८.४ संरचना ४४
५.८.५ काव्यात्मकता ४४
५.८.६ शीर्षक ४५
५.९ खण्डित सपनाको गीत निबन्ध सङ्ग्रहको विश्लेषण ४५
५.९.१ विषय ४५
५.९.२ भाव वा विचार ४६
५.९.३ भाषाशैली ४९
५.१० सञ्चार अनुसन्धान पद्धति र अभ्यास विश्लेषण ५०
५.१०.१ विषय ५०
५.१०.२ भाव वा विचार ५२
५.१०.३ उद्देश्य ५२
५.११ निष्कर्ष ५३

छैटौँ परिच्छेद
निष्कर्ष

शोधनायकसित लिएको अन्तवार्ता
सन्दर्भ ग्रन्थ सूची